

Заднепровська Світлана Петрівна,
*к.е.н., аудитор,
керівник відділу аудиту банків та фінансових установ,
ТОВ «АДВО-АУДИТ»,
м. Київ, Україна*

РОЗВИТОК КОМПЕТЕНЦІЙ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТОРА В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Основні виклики сучасності, які пов'язані з стрімким розвитком інформаційних технологій та наслідки пандемії коронавірусу не залишили поза увагою системи внутрішнього контролю компаній. Внутрішній аудит не може залишатись осторонь світових подій, а навпаки, має бути вище корпоративної зрілості інших управлінських та бізнес процесів. Потужне середовище ризиків створює для них як нові виклики, так і нові можливості. Здатність їм відповісти стає надзвичайно важливим, проте непростим завданням. Й тому, сьогодні внутрішній аудит як ніколи потребує нової якості, щоб функціонувати на випередження, бути більш гнучким та адаптованим до змін.

Реальна проблема, яка загрожує внутрішньому аудиту, полягає у наступному: якщо вони не йтимуть у ногу з технологічним прогресом, вони втратять свої позиції і сприйматимуться як такі, що втратили свою цінність для організації; їм необхідно тримати руку на пульсі (при цьому не обов'язково мати глибокі експертні знання), щоб зберегти свою актуальність та значимість[3]. Водночас, аналіз HR-запитів свідчить про зростання в Україні попиту на фахівців з внутрішнього аудиту. Це у свою чергу посилює вимоги до професії, зокрема до кваліфікаційної спроможності внутрішнього аудитора, його цінностей, актуалізує питання: «де і як їх розвинути навички та компетенції»; «у який спосіб мотивувати розвиток та системи їх оцінки».

Розвиток професійних компетенцій внутрішнього аудитора є невід'ємним компонентом якості його роботи. Стандарт 1210 – «Професійна компетентність» Міжнародних стандартами професійної практики внутрішнього аудиту (далі МСВА) передбачено, що: «внутрішні аудитори повинні володіти знаннями, навичками та іншими компетенціями, необхідними для виконання покладених на них обов'язків. Функція внутрішнього аудиту в цілому повинна володіти або набути знання, навички або інші вміння, необхідні для виконання своїх обов'язків». Також МСВА вимагають наявності у компанії, де функціонує внутрішній аудит постійного професійного розвитку (МСВА 1230 – Внутрішні аудитори повинні удосконалювати свої знання, навички та інші вміння шляхом постійного професійного розвитку) шляхом розроблення та підтримки відповідної програми забезпечення та підвищення якості, що охоплюватиме всі аспекти діяльності внутрішнього аудиту (МСВА1300 Програма забезпечення та підвищення якості) [1]. Головне питання з усвідомленням мети такої програми, яка у більшості вітчизняних компаній ще

залишається формальністю, яку потрібно виконати для так званої «відповідності». Навпаки, якщо програма розроблена для реального плану дій з актуалізації знань та навичок, то вона може стати складовою стратегії розвитку персоналу та впевненості топ-менеджменту у ефективності функції внутрішнього аудиту.

Нещодавно, Міжнародним Інститутом внутрішніх аудиторів презентовано Модель загальних компетенцій, навичок та знань, необхідних для належного планування та виконання аудиторських завдань (ІА's Internal Audit Competency Framework, 2020) [3], яка містить керівництва для визначення, оцінювання і розвитку компетентності внутрішніх аудиторів:

Професіоналізм – компетенції для демонстрації повноважень, довіри та етичної поведінки, необхідні для внутрішнього аудиту, що створює додану цінність організації;

Виконання – компетенції, необхідні для планування та виконання завдань внутрішнього аудиту відповідно до Стандартів;

Середовище – компетенції, необхідні для виявлення та управління ризиками, що характерні для галузі та середовища, в якому організація здійснює діяльність;

Лідерство та комунікація – компетенції, необхідні для надання стратегічного напрямку, ефективної комунікації, підтримки відносин та управління персоналом і процесами ВА.

Представлена Модель складається з 4 розділів, кожен з яких містить базовий перелік галузей і сфер знань, навичок і компетенцій, якими мають володіти внутрішні аудитори:

- стандарти і методологія внутрішнього аудиту;
- галузі знань;
- інструменти і технології;
- особистісні компетенції та комунікаційні навички.

Така модель дає не тільки розуміння напрямків професійного розвитку, а й охоплюючи три рівня компетентності (загальна обізнаність, прикладні знання та експертиза) та є інструментом для самооцінки та подальшого розвитку. Добре, коли компанія адаптує цю модель під специфіку свого бізнесу, особливості організаційної структури та стратегії. Успіх застосування цієї моделі у практику, залежить насамперед від її позитивного сприйняття, як виявити не тільки прогалини, а й, те, що слід удосконалити або навіть набути.

Пандемія коронавірусу також стала одним із драйверів для застосування цифрових інструментів. Серед головних викликів внутрішнього аудиту – трансформації стандартних аудит-технологій в аудит з використанням Big Data та формат дистанційної роботи. З одного боку, внутрішні аудитори мають оцінювати заходи по впровадженню інформаційних технологій, з іншої – застосовувати їх у своїй роботі (безперервний аудит, штучний інтелект). Внутрішнім аудиторам необхідно переглянути пріоритети щодо ризиків, і у цьому контексті їх зміщення має відбуватись від операційних ризиків до інформаційних систем та кібербезпеки, репутаційних та стратегічних.

Змінюються функції та технології внутрішнього аудиту, і відповідно змінюється запити на особистісні компетенції фахівців, такі як креативність, нестандартний підхід, критичне мислення, гнучкість, адаптивність, навички ефективної комунікації та лідерства, вміння презентувати інформацію та адаптувати її під потреби різних стейкхолдерів.

Отже, у світі стрімкої діджиталізації бізнес-процесів, ефективність внутрішнього аудитора великою мірою залежить від його здатності швидко адаптуватись до цих змін, вміння збалансувати традиційні підходи оцінки систем внутрішнього контролю та усунення невідповідностей з інноваційними, щоб і надалі ідентифікувати ризики та визначити їх пріоритетність. Тому внутрішнім аудиторам варто продовжувати розвивати власні навички та компетенції. Найбільшої уваги у цьому сенсі потребують навички оцінки процесів пов'язаних і з захистом інформації, зокрема ризики кібербезпеки. Щоб задовольнити зростаючі очікування топ-менеджменту та інших користувачів внутрішнього аудиту, необхідно розширити роль внутрішнього аудиту від отримання впевненості у ефективній діяльності до прогностичної впевненості у діяльності компанії у майбутньому, наданні консультацій як не тільки захистити активи у нових реаліях, а й підтримки у збереженні вартості.

Список використаних джерел:

1. Міжнародні стандарти професійної практики внутрішнього аудиту : редакція 2017 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://global.theiia.org/translations/PublicDocuments/IPPF-Standards-2017-Ukrainian>.
2. *Internal Audit Competency Framework Institute of Internal Auditors, Inc.2020.*
3. Рудницька Р. Нові виклики для внутрішніх аудиторів або як не втратити актуальність у часи розвитку штучного інтелекту//Аудитор України № 3,с.17.
4. Койдан, К. Роль внутрішнього аудиту в умовах пандемії та загрози економічної кризи: основні аспекти, Внутрішній аудитор. № 5 (294), 2020 | Аудитор України | с.22-26.

УДК 657.6

Крігер Юлія Юріївна
аспірантка кафедри аудиту,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»,
м. Київ, Україна

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АУДИТУ ЕФЕКТИВНОСТІ

Кожне підприємство прагне бути лідером, працювати ефективніше та діяти результативно. Найамбітніші з них завжди аналізують свої помилки та виправляють їх, стаючи при цьому успішнішими. Одним з способів оцінити економічність, ефективність та результативність діяльності підприємств є аудит ефективності. Його основні завдання направлені на аналіз та оцінку їх діяльності, щоб по завершенні його проведення надати інформацію у вигляді